ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE O KULTUŘE V ČESKÉ REPUBLICE 2016

III. DÍL

KNIHOVNY A VYDAVATELSKÁ ČINNOST

NÁRODNÍ INFORMAČNÍ A PORADENSKÉ STŘEDISKO PRO KULTURU
Centrum informací a statistik kultury
WWW.NIPOS-MK.CZ

© Národní informační a poradenské středisko pro kulturu 2017
Centrum informací a statistik kultury
ISBN 978-80-7068-321-7

ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ ÚDAJE O KULTUŘE V ČESKÉ REPUBLICE 2016

III. DÍL • KNIHOVNY A VYDAVATELSKÁ ČINNOST

ÚVODEM

Národní informační a poradenské středisko pro kulturu (NIPOS) z pověření Ministerstva kultury České republiky (MK) zabezpečuje státní statistickou službu za oblast kultury na základě zákona č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Předmětem statistiky kultury je zjišťování údajů o činnosti kulturních zařízení zřizovaných MK, dalšími orgány státní správy, kraji, obcemi, městy, spolky, obecně prospěšnými společnostmi, církvemi, podnikatelskými subjekty aj. Jsou šetřeny následující obory: divadla, galerie, muzea a památníky, hudební tělesa, veřejné knihovny, památkové objekty zpřístupněné za vstupné, kulturní domy, výstavní činnost v oblasti profesionálního výtvarného umění a architektury, vydavatelská činnost (neperiodické publikace a periodický tisk) a festivaly divadelní, filmové, hudební a taneční pořádané v ČR.

Od r. 2009 jsme přistoupili k inovaci při zveřejňování statistických údajů v souladu s mezinárodními trendy a doporučeními. Základní statistické údaje o kultuře publikujeme ve čtyřech částech dle klasifikace UNESCO. Třetí díl, který Vám předkládáme, nese název Knihovny a vydavatelská činnost a obsahuje vybrané statistické údaje o veřejných knihovnách, o počtu vydaných neperiodických publikací a periodickém tisku, včetně údajů o vydavatelích.

Statistické výkazy jsou rozesílány na jednotlivé zpravodajské jednotky (ZJ), které mají na základě zákona o státní statistické službě zpravodajskou povinnost. Každoročně je seznam oslovovaných ZJ aktualizován tak, aby byl v souladu s aktuálními změnami.

V předkládané publikaci jsou zveřejněny vybrané údaje ze statistického zjišťování za rok 2016. Pro srovnání se uvádějí data za posledních pět let. Ovšem vzhledem k měnícímu se počtu ZJ, nemohou uváděné údaje vypovídat o reálném nárůstu či poklesu vykazovaných ukazatelů. Na začátku jednotlivých kapitol je vždy uveden stručný komentář vysvětlující metodologická, organizační a oborová specifika sběru statistických dat v příslušné oblasti nebo oboru vč. úvodní tabulky, která dává přehled o celkovém počtu šetřených ZJ v daném oboru. Následující tabulky s vybranými údaji ze statistických výkazů poskytují přehled o činnosti kulturních zařízení podle typu zřizovatele. Nejprve jsou uvedena zařízení zřizovaná orgány státní správy, kraji, obcemi a městy, dále pak zařízení zřizovaná spolky, církvemi aj. a v poslední řadě zařízení zřizovaná podnikatelskými subjekty. Dále jsou uvedeny tabulky zahrnující pořadí jednotlivých ZJ. Pro přehled o vývoji v jednotlivých kulturních oblastech jsou přiloženy tabulky s vybranými ukazateli od r. 1997–2016.

Výsledky z rezortního statistického šetření jsou určeny pro MK a další orgány státní správy, Český statistický úřad, UNESCO a Eurostat. Dále jsou využívány pro různé mezinárodní programy a v neposlední řadě slouží odborné veřejnosti.

NIPOS touto cestou děkuje všem zpravodajským jednotkám, které v předepsaném termínu zaslaly své statistické výkazy. Při výběru údajů pro tuto publikaci je zaručena ochrana důvěrnosti údajů ve smyslu zákona č. 89/1995 Sb., ve znění pozdějších předpisů.

Publikace je též vystavena na webu NIPOS: www.nipos-mk.cz.

Mgr. Lenka Lázňovská
ředitelka NIPOS

KNIHOVNY

Předmětem statistického zjišťování jsou veřejné knihovny v České republice. Je uveden stručný přehled o činnosti Národní knihovny ČR a Moravské zemské knihovny, které jsou v přímém řízení Ministerstva kultury, krajských vědeckých knihoven zřizovaných krajskými úřady i knihoven zřizovaných obcemi a městy za rok 2016.

Vybrané údaje ze statistických výkazů poskytují přehled o počtu knihoven a jejich poboček, o počtu knihovních jednotek, registrovaných čtenářů, výpůjček, návštěvníků, pracovníků a dalších sledovaných ukazatelů za posledních pět let.

Celkový počet veřejných knihoven poklesl od r. 2012 z 5 401 na 5 353 v r. 2016. Počet poboček knihoven klesl z 897 na 893.

Za sledované období se zvýšil počet knihovních jednotek v jednotlivých typech knihoven z 64 252 803 na 64 778 239, což představuje nárůst o 0,8 %.

Počet čtenářů se z registrovaných 1 449 508 v r. 2012 snížil na 1 371 692 v r. 2016, tedy o 5,4 %.

Pokles lze zaznamenat i v počtu výpůjček. Zatímco v r. 2012 si čtenáři vypůjčili 66 257 500 knihovních jednotek, v r. 2016 to bylo jen 58 203 597 knihovních jednotek, což představuje o 12,2 % méně. Průměrný počet výpůjček na 1 čtenáře poklesl ze 45,7 v r. 2012 na 42,4 v r. 2016. Zvýšil se počet návštěvníků knihoven, kteří využívají i další informační možnosti knihoven a kulturní a vzdělávací pořady.

V r. 2016 klesl počet návštěvníků knihoven o 3,1 %, tj. na 53 115 497 osob. Mezi návštěvníky jsou od r. 2012 nově započítáni všichni, kteří využívali internet v knihovnách, účastnili se kulturních a vzdělávacích akcí nebo využili on-line služeb. Při porovnání dříve sledovaného počtu návštěvníků, kteří využívali internet v knihovně, je vidět pokles z 2 943 974 osob v r. 2012 na 2 231 652 v r. 2016, což představuje 24,2 %.

Vybavení knihoven se v uplynulých letech výrazně měnilo k lepšímu. Počet studijních míst se od r. 2012 zvýšil ze 48 827 na 51 857, tj. o 6,2 %. Počet počítačů mírně poklesl z 11 738 na 11 177, tedy o 4,8 % a také počet počítačů připojených k internetu se snížil z 10 801 na 10 321, tedy o 4,4 %.

Počet on-line služeb knihoven se od r. 2012 snížil z 30 496 671 na 29 715 084, tj. o 2,6 %.

Významné místo zaujímají knihovny i v pořádání vzdělávacích a kulturních akcí pro veřejnost i pro knihovníky, jejichž počet stejně jako jejich návštěvnost vzrůstá, jak je vidět z následujících přehledů.

OSTATNÍ KNIHOVNY

Vedle veřejných knihoven jsou statisticky sledovány i specializované odborné knihovny, které jsou podle zákona č. 257/2001 Sb. evidovány na Ministerstvu kultury ČR. Z celkem 119 knihoven tohoto typu, kterým byly statistické výkazy zaslány, jich odpovědělo 88. Vzhledem k tomu, že zaniklé knihovny většinou neoznámí tuto skutečnost na Ministerstvu kultury s požadavkem na odstranění z evidence, nelze přesně zjistit, kolik knihoven je v současnosti v provozu.

Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana je přímo řízena Ministerstvem kultury, ostatní knihovny jsou samostatné nebo jsou součástmi různých institucí.

Osmdesát osm statisticky šetřených knihoven disponuje 4 843 516 knihovními jednotkami a registruje 147 836 čtenářů, kteří si vypůjčili celkem 502 635 knihovních jednotek.

Zdroje: KULT(MK) 12-01 Roční výkaz o knihovně za rok 2016
KULT(MK) 14-01 Roční výkaz o muzeu a galerii (muzeu výtvarných umění) za rok 2016

VÝVOJ VYBRANÝCH UKAZATELŮ V LETECH 1997 – 2016

Knihovny

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Počet knihoven	6 245	6 141	6 077	6 019	6 091	6 057	6 046	5 885	5 920	5 662
Počet registrovaných čtenářů v tis.	1 432	1 479	1 497	1 523	1 513	1 533	1 524	1 538	1 538	1 476
Počet registrovaných čtenářů na 1 tis. obyv.	139,0	143,6	145,6	148,3	148,0	150,3	149,4	150,7	150,3	143,9
Počet výpůjček v tis.	60 247	62 574	70 106	70 401	69 864	70 825	71 663	72 875	71 974	68 697
Počet výpůjček na 1 tis. obyv.	5 847,2	6 078,1	6 817,8	6 853,3	6 833,2	6 943,1	7 024,7	7 139,8	7 032,8	6 697,8
Počet výpůjček na 1 čtenáře	42,1	42,3	46,8	46,2	46,2	46,2	47,0	48,4	46,8	46,6
Počet návštěvníků knihovny v tis.	15 450	16 755	17 586	18 188	18 364	19 658	20 103	20 615	20 502	19 902
Počet návštěvníků knihovny na 1 tis. obyv.	1 499,5	1 627,5	1 710,2	1 770,6	1 796,1	1 927,1	1 970,5	2 019,7	2 003,3	1 940,4
Počet PC pro návštěvníky	x	x	1 353	1 977	3 218	4 237	5 111	5 888	7 183	9 086
Počet PC napojených na Internet	x	x	621	1 111	2 146	3 081	3 798	4 544	5 894	7 905
Počet návštěvníků využívajících Internet v tis.	x	x		x	x	x	x	1 752	1 752	2 270

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Počet knihoven	5 533	5 438	5 432	5 415	5 408	5 401	5 381	5 360	5 354	**5 353**
Počet registrovaných čtenářů v tis.	1 458	1 448	1 398	1 431	1 462	1 450	1 430	1 430	1 412	**1 372**
Počet registrovaných čtenářů na 1 tis. obyv.	141,3	138,8	133,3	136,1	139,3	138,0	136,1	135,9	133,9	**129,8**
Počet výpůjček v tis.	67 395	66 744	66 862	66 773	67 220	66 258	64 208	62 614	60 045	**58 204**
Počet výpůjček na 1 tis. obyv.	6 528,8	6 399,4	6 373,0	6 348,9	6 404,8	6 304,7	6 108,9	5 949,2	5 696,0	**5 509,7**
Počet výpůjček na 1 čtenáře	46,2	46,1	48,6	46,7	46,7	45,7	44,9	43,8	42,5	**42,4**
Počet návštěvníků knihovny v tis.	20 924	20 913	22 072	22 157	24 025	24 298	24 142	24 053	23 623	**23 400**
Počet návštěvníků knihovny na 1 tis. obyv.	2 027,0	2 005,2	2 103,8	2 106,7	2 289,1	2 312,1	2 296,9	2 285,4	2 240,9	**2 215,1**
Počet PC pro návštěvníky	10 319	11 052	11 468	11 513	11 735	11 749	11 806	11 503	11 392	**11 177**
Počet PC napojených na Internet	9 160	9 926	10 164	10 395	10 669	10 801	10 776	10 549	10 495	**10 321**
Počet návštěvníků využívajících Internet v tis.	2 731	2 846	2 837	2 931	2 890	2 943	2 871	2 691	2 429	**2 232**

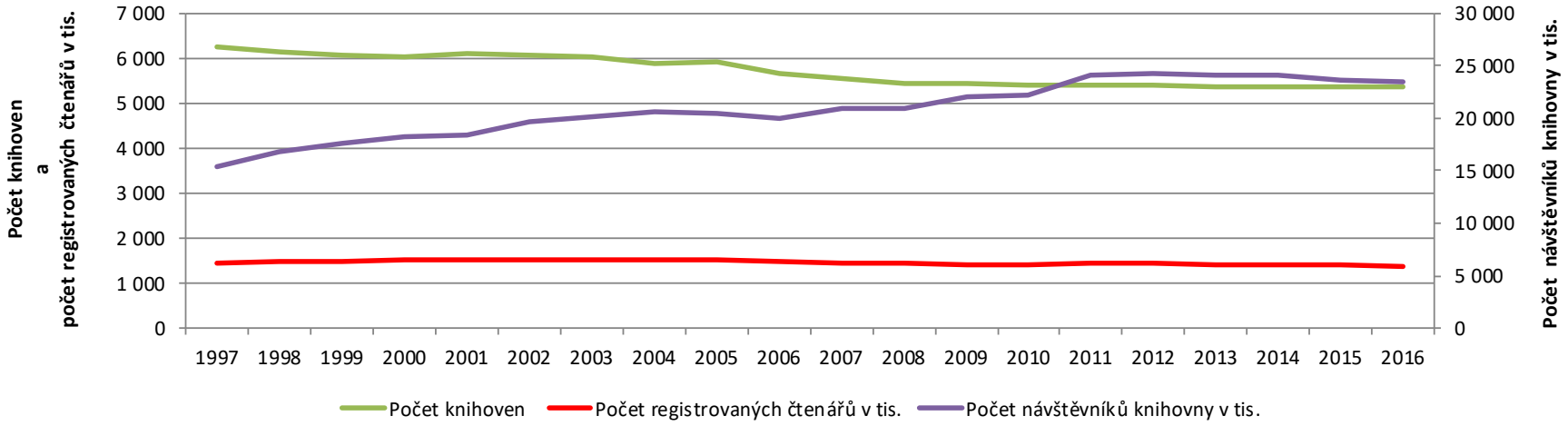

VYBRANÉ ÚDAJE ZE STATISTICKÝCH VÝKAZŮ O KNIHOVNÁCH V ROCE 2016

(Pro porovnání jsou uvedeny i údaje od r. 2012)

CELKEM

		celkem	%	z toho													
				A	%	A1	%	B	%	C	%	D	%	E	%	F	%
Počet knihoven v roce	**2016**	**5 353**	**99,1**	**1**	**100,0**	**1**	**100,0**	**13**	**100,0**	**85**	**98,8**	**700**	**100,9**	**4 552**	**98,8**	**1**	**100,0**
	2015	5 354	99,1	1	100,0	1	100,0	13	100,0	85	98,8	699	100,7	4 554	98,9	1	100,0
	2014	5 360	99,2	1	100,0	1	100,0	13	100,0	86	100,0	697	100,4	4 561	99,0	1	100,0
	2013	5 381	99,6	1	100,0	1	100,0	13	100,0	87	101,2	697	100,4	4 581	99,5	1	100,0
	2012	5 401	100,0	1	100,0	1	100,0	13	100,0	86	100,0	694	100,0	4 605	100,0	1	100,0
Počet poboček včetně pojízdných knihoven v roce	**2016**	**893**	**99,6**	**-**	**-**	**-**	**-**	**75**	**93,8**	**280**	**94,6**	**358**	**103,5**	**180**	**102,9**	**-**	**-**
	2015	895	99,8	-	-	-	-	75	93,8	283	95,6	357	103,2	180	102,9	-	-
	2014	891	99,3	-	-	-	-	76	95,0	291	98,3	348	100,6	176	100,6	-	-
	2013	893	99,6	-	-	-	-	79	98,8	295	99,7	345	99,7	174	99,4	-	-
	2012	897	100,0	-	-	-	-	80	100,0	296	100,0	346	100,0	175	100,0	1	100,0
Počet knihovních jednotek v roce	**2016**	**64 778 239**	**100,8**	**7 192 408**	**105,3**	**4 239 016**	**104,1**	**14 806 692**	**101,4**	**12 207 889**	**101,2**	**15 992 600**	**100,2**	**10 335 788**	**96,4**	**3 846**	**122,0**
	2015	64 831 670	100,9	7 104 388	104,0	4 202 715	103,2	14 725 727	100,9	12 197 037	101,1	16 103 130	100,9	10 494 796	97,9	3 877	123,0
	2014	64 740 888	100,8	7 014 168	102,7	4 129 742	101,4	14 779 480	101,2	12 205 979	101,2	15 997 270	100,2	10 610 662	99,0	3 587	113,8
	2013	64 398 153	100,2	6 919 075	101,3	4 043 266	99,3	14 583 340	99,9	12 191 192	101,0	15 977 689	100,1	10 680 170	99,6	3 421	108,5
	2012	64 252 803	100,0	6 829 235	100,0	4 071 928	100,0	14 600 534	100,0	12 067 098	100,0	15 960 164	100,0	10 720 691	100,0	3 153	100,0
Počet registrovaných čtenářů v roce	**2016**	**1 371 692**	**94,6**	**26 563**	**85,0**	**20 035**	**97,9**	**313 160**	**95,3**	**401 601**	**90,4**	**418 378**	**98,3**	**191 857**	**96,4**	**98**	**87,5**
	2015	1 412 487	97,4	28 145	90,0	20 583	100,6	317 177	96,5	428 706	96,5	421 690	99,0	196 084	98,6	102	91,1
	2014	1 436 461	99,1	29 638	94,8	20 551	100,5	322 841	98,2	442 183	99,5	421 005	98,9	200 140	100,6	103	92,0
	2013	1 430 170	98,7	30 349	97,1	20 871	102,0	322 250	98,1	438 277	98,7	420 650	98,8	197 664	99,4	109	97,3
	2012	1 449 508	100,0	31 263	100,0	20 456	100,0	328 639	100,0	444 271	100,0	425 815	100,0	198 942	100,0	112	100,0
Počet výpůjček v roce	**2016**	**58 203 597**	**87,8**	**572 799**	**78,1**	**811 427**	**102,1**	**12 339 866**	**85,9**	**20 243 501**	**87,6**	**19 404 094**	**89,9**	**4 828 819**	**84,9**	**3 091**	**72,0**
	2015	60 044 935	90,6	614 519	83,8	459 074	57,7	12 858 472	89,5	20 923 877	90,6	20 149 503	93,4	5 035 362	88,5	4 128	96,1
	2014	62 614 396	94,5	649 684	88,6	525 436	66,1	13 308 443	92,7	22 062 516	95,5	20 715 971	96,0	5 347 887	94,0	4 459	103,8
	2013	64 208 341	96,9	669 806	91,3	523 804	65,9	13 786 174	96,0	22 516 935	97,5	21 244 148	98,5	5 463 143	96,1	4 331	100,9
	2012	66 257 500	100,0	733 504	100,0	795 057	100,0	14 361 825	100,0	23 098 057	100,0	21 577 136	100,0	5 687 627	100,0	4 294	100,0
Průměrný počet výpůjček na 1 čtenáře v roce	**2016**	**42,43**	**92,8**	**21,60**	**91,9**	**40,50**	**104,1**	**39,40**	**90,2**	**50,40**	**96,9**	**46,40**	**91,5**	**25,20**	**88,1**	**31,50**	**89,5**
	2015	42,50	93,0	21,80	92,8	22,30	57,3	40,50	92,7	48,80	93,8	47,80	94,3	25,70	89,9	40,50	115,1
	2014	43,60	95,4	21,90	93,2	25,60	65,8	41,20	94,3	49,90	96,0	49,20	97,0	26,70	93,4	43,30	123,0
	2013	44,89	98,2	22,07	93,9	25,09	64,5	42,78	97,9	51,37	98,8	50,50	99,6	27,63	96,6	39,73	112,9
	2012	45,70	100,0	23,50	100,0	38,90	100,0	43,70	100,0	52,00	100,0	50,70	100,0	28,60	100,0	35,20	100,0

* Knihovny přímo řízené MK.
• Údaj nebyl v uvedeném roce sledován

A - Národní knihovna ČR *
A1 - Moravská zemská knihovna *
B - Krajské knihovny
C - Základní knihovny pověřené výkonem regionálních funkcí

D - Ostatní základní knihovny s profesionálními pracovníky
E - Ostatní základní knihovny s neprofesionálními pracovníky
F - Ostatní knihovny evidované dle knihovního zákona č. 257/2001 Sb.
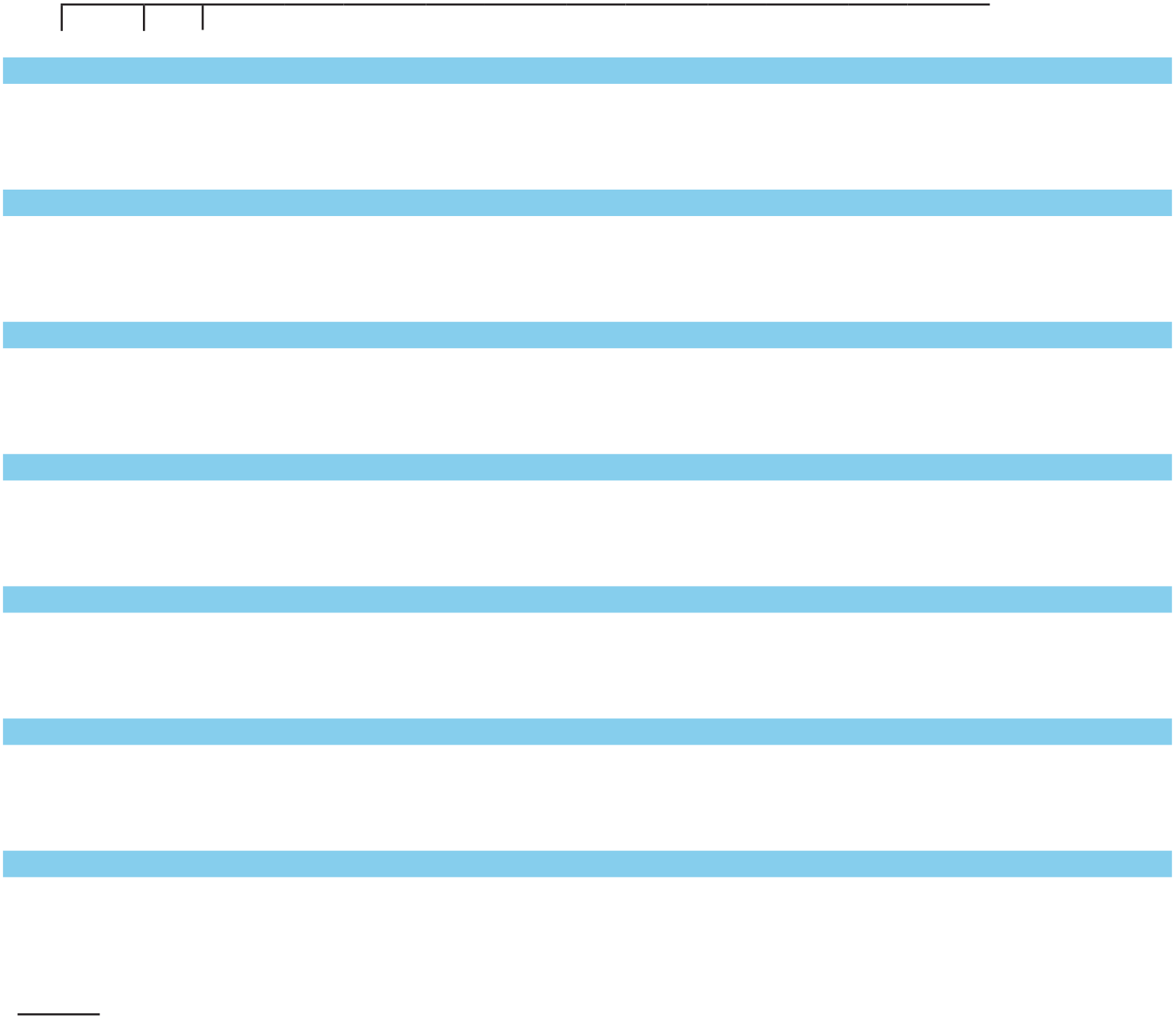
VYBRANÉ ÚDAJE ZE STATISTICKÝCH VÝKAZŮ O KNIHOVNÁCH V ROCE 2016